

WWW.UNILIB.RS

Издаје сваке недеље
на читавом табаку.

Дописи пишу се уред-
ништву, а претплата и
огласи А. Пајевићу у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

НАШ ОПШТИНСКИ ЖИВОТ.

II.

Као год што сваки појав у друштвеном животу човековом бива сложним утицањем више разних узрока: тако се и томе, што је наш општински живот закрљавио, имаде приписати више разних узрока. И ако би истраживање свих тих разних узрока био врло занимљив и благодаран посао, ипак се нећемо упустити у потпуно истраживање њихово једно ради ограничености простора, а друго, што би то можда у неколико сметало цели, ради које ове реткенишемо. Ограничићемо се дакле само на главније чиниоце, који, као и свугде, тако и код нас, утичу на општински живот.

Најглавнији чинилац, од кога зависи друштвени развитак човеков у опште, а по томе и развитак општинског живота, без сваке је сумње човеков умни развитак. Што је човек умно развијенији, т. ј. што човек својим умом види даље и јасније, што боље и лакше разликује ствар од ствари, појав од појава; тим више и тачније размишља о себи самом, о људима у опште и о целом свету. Са свим је наравно да се човек при томе задржава понајвише на себи самом; на то га упућује природна тежња да себе одржи. Размишљајући пак о себи у хатар свога одржања, истражује човек начин, како ће се не само лакше и извесније одржати, него како ће при том и срећан, задовољан бити. Ова тежња укорењена је у човеку тако јако, да је не можеш из-а-њ истргнути, а да га љуто не оштетити. Та природна тежња за одржањем и задовољством, то је она реч, што се тако често чује и из сриских уста, и која се увек с презрењем изговара, — то је егојизам, себичност. Човек дакле размишља о себи из себичности.

Нека нико не мисли, да је човек стао у друштво, да је створио државе и у држави разне установе тек случајно. Истина је, човек је животиња, која воли друштво исто тако, као гдекоје животињске породице, н. пр. мрави. Али кад би човек живео у друштву само за то, што га на то гони друштвено осећање, не би се човеково друштво

ни у длаку разликовало од друштва животињског. Друштвени живот његов не би се ни када променио, него би вазда, као што је то случај код животиња, остао исти. То би по све спречило развитак човеков, који је јасан као сунце.

Ако је дакле човек у први мах, док још беше на врло ниском ступњу умнога развитка, тако да разлика између његове умне снаге и умне снаге најразвијенијих животиња не беше бог зна колика, стао у друштво, што га је на то гонило просто животињско друштвено осећање: то је од тога животињског друштва човековог тек онда постало право човеково друштво, кад се човек толико умно развио, да је почео увиђати потребу друштва ради користи, коју од друштва добија.

Какве ли су користи, што их човеку друштво пружа, то је барем у главnome сваком јасно. Ми знамо, да их имаде, који кажу, да друштвени живот одводи човека од природе, да је човек у друштву омекнуо, да му је снага малаксала и да друштво човеку толико не даје, колико му узима. Но шта то доказује? Да ли повратак у пређашње стање? Не! Ако, као што и сами држимо, већина људи у друштву није срећна и то ради кривце самога друштва, које би свакога имало усрећити, ако човекова снага у друштву малаксава, ако га једе многа рђа, које у природном животу човековом нема, томе је крив само начин, на који је друштво склоњено. Сва тежња имала би се по томе свести на промену начина склопа друштвеног, и ни на шта више.

Али да друштво пружа користи човеку, да му може обезбедити личну сигурност и слободу, да му даде средства, да лако набави што му је за живот потребно, да му пружа уживање, да му оплемени нарав и осећање, да га развије умно, једном речи, да му обезбеди природна права његова; — може бити само под овим главним условом: да се

кваренији осећаји најнепомућенији; за то вии уживате непосредније, са свим срцем, са свом душом, свеже, весело, слободно. Ако се коме од вас узгоднадне, да ступи у тако звано финије друштво, које се, не знамо по чему, назива одличним друштвом; но, и ту ће се он већ знати и умети наћи... У сваком сте правцу ви слободни људи, људи, којима ваља завидети; тим више, што и у „одличнијим“ друштвима мора вам сваки увиђавни одати ону пошту, што приличи свакоме савршеном вештаку. Ви дакле можете и сами видети, колико имате узрока, да будете задовољни са својим положајем. Јест, цена је заната већа нег' злата; јер

(Наставиће се.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Наши крајеви.

(Несретна „раја“.) Докле се кнез Милан дочекује с највећом парадом у Цариграду, и докле му султан придева на груди османски орден, дотле несретна раја свискава од терета и невоље, што јој бесни Турци без престанка задају. Час по час на ево нам из ближих крајева босанских вести све жалоснијих и жалоснијих: овде сурови силедија јатаганом мривари несретну жртву, овде насрнуо на светињу дома и осрамотио је, овде насрнуо на „ђауреко пашче“, овде пограбио ђаурско имање и т. д. и т. д. Али покор нада све покоре, што их Турци на раји чини, без сумње овај, за који јављају загребачке новине. У Загребу отровао се пре кратког времена бивши вар. физик др. Мраовић познати управитељ шпијуна за злих раухових и вакаовићевих времена. Још пред смрт био је при обнови варошке управе са свога звања дигнут, на које дође други искусан, а као што ће се видети и савестан човек. Пре неколико дана дође новоме варошком физикку Златареву Есеиди, Турчин из Тузле, и захтеваше од нега, у већој мери три најљућа отрова и какво лечничко средство, којим се може учинити, да се на ономе, што умре од отрова, не може отров познати, велели да то треба његовом брату, који је хећим (лечник) и да је пређашњи г. физик више пута му исте отрове давао. Физик, коме се ова ствар чудна чинише, јави то градској полицији, која Турчина окупи испитом и одањ дозна за неке ствари, које још не изађоше на свет.

Прва мисао, што се човеку у овој ствари намеће, питање је: „нашто Турчину толики и разан отров?“ Невестица нас спасада, кад помислимо да је тај отров намењен бунарима, из којих раја воду пије, ил' ма како на тровање раје. Ако Есеидији треба отрова да отрује једну ил' другу личност, што му смета његовој користи, на што му толики отров? Или зар је отров мишевима и пацовима намењен? Нашто тражи онда Есеидија и така отрова, који полагају живот разарава? Страховито!!!... Јадна, несрећна, жалосна раја!!!... И српске дипломате у кнежевини шиљу кнеза да метанише пред Турчином и стискује пријатељско-

вашу снагу траже и употребљују свугде и на сваком месту. Живот ће ваш се развијати тихо и мирно само ако хоћете, а што вам живот донаша непријатног и злога, тога ћете наћи, и ако у променутом облику, и у свима другим слојевима људскога друштва; јер сваки сталез има своје патње и бриге. И саме најсилније на свету не ће мимоћи зло и невоља; на против, што је ко у већем положају, тим му све више расте свет патње, па и сами силни владари, кад би хтели да откину који часак времена од својих беспослица, па да заврну мало и у ваш прости и мирни живот: можда би себе држали за сиромаше, а вас за богате људе!“

робски руку Турчину за турски орден, ту вечну поругу на српским грудима, за српско осећање! Јест', јест', мало по мало, временом, мирним, начином хоћете од Турака да добијете, што бајаги српском народу треба, — ал' гл'ете јадници на што Турци то време употребљује. —

Страни свет.

(Пруска.) Архиепископ Ледоховски дигнут је са звања. Окружни пруски суд осудио је архиепископа у Оломуцу у Моравској, кога се дијецеза пружа и у Пруску, на глобу или на затвор, ако глобу неби платио за то, што је поставио неке свештенике за парохе у пруским крајевима своје дијецезе. Доходак од пруских крајева дијецезе узалћен је већ пређе.

(Шпанија.) Републиканска војска напредује у борби против претендена дон Карлоса, који је већ саставио и владу.

(Грчка.) У Грчкој никако још да се састави ново министарство. Краљ уговара са вођама стрљака, али до сада беше све узалуд.

Позив на претплату.

Са овим бројем истиче претплата свима онима, који су платили само 1 фор. Који су ради, да и даље добијају лист, нека изволе што пре поновити претплату, да им не бисмо морали обустављати листа. До краја августа стаје лист 1 фор., а до краја године 2 фор. за оне, који су до сада већ платили за 4 месеца.

Претплату примамо и од почетка године са 3 фор., јер сада има потпуних бројева, по што смо прештамнали прва четири броја, и већ смо их разаслали свима претплатницима, који нису у почетку добили ове бројеве.

Претплата молимо да се шаље у наплаћеном износу.

Адм. „Глас народа.“